

Bölüm 15

NÖROAKSİYEL ANESTEZİ TEKNİKLERİ VE EBELİK- HEMŞİRELİK BAKIMI

İsmail BOZKURT¹
İrem ÖZTEN²

GİRİŞ

Nöroaksiyel anestezi santral sinir sistemi yoluyla bilinç kaybına yol açmadan, vücudun belirli bölgelerindeki lokal anesteziklerin etkisi ile sinir iletilisinin ve ağrı duyusunun, geçici olarak ortadan kaldırılmasıdır (1-2). Günümüzde gebelerde özellikle genel anestezi yerine nöroaksiyel anestezi uygulanmaktadır (2).

Doğum ağrı kontrolünün sağlanmasında farmakolojik ve nonfarmakolojik birçok yöntem kullanılmaktadır. Farmakolojik yöntemler arasında epidural blok, intratekal opioid analjezikler ve subaraknoid blok yer almakta iken nonfarmakolojik yöntemler arasında gevşeme egzersizlerine teşvik etmek, anksiyete ve korkuyu azaltmaya çalışmak, kadının farmakolojik olmayan teknikleri kullanmasına yardımcı olmak yer almaktadır (3).

Anestezi tekniğinin seçiminde en önemli nokta anne adayını ve fetus için en güvenilir, rahat ve yenidoğanı en az etkileyecek anestezi maddenin seçilmesidir (4-5).

Bölgesel ağrı kontrol yöntemlerinin en önemli avantajı, gebenin doğuma katılması ve iyi bir ağrı kontrolünün sağlanmasıdır (6). Gebe doğum sırasında bir miktar baskı ve rahatsızlık hissedebilir. Ancak bu baskı ve rahatsızlık hissi kısa süreli ve geçicidir. Aynı zamanda hava yolu reflekslerinin korunuyor olması bölgesel ağrı kontrol yöntemlerinin diğer bir avantajıdır. Bu teknikler ile uygulanan ilaçların fetus üzerine etkisi genel anestezi aracılığıyla uygulanan ilaçların etkilerine kıyasla minimal düzeydedir (6-7).

¹ Uzm. Dr., Tekirdağ Dr. İsmail Fehmi Cumalıoğlu Şehir Hastanesi, ismail_kopan@yahoo.com, ORCID iD: 0000-0002-9207-9590.

² Uzm. Ebe, Tekirdağ Dr. İsmail Fehmi Cumalıoğlu Şehir Hastanesi, irem.ozten@saglik.gov.tr, ORCID iD: 0000-0003-4365-6168.

SONUÇ

Anne için güvenilir, bebek için en az zararlı anestezi yöntemiyle gebeliğin doğum ile sonlanması mümkündür. Ebe- hemşire kadın ile birebir ilgilenen kişidir. Vajinal ve sezaryen doğum sırasında/sonrasında anne ve bebek açısından farmakolojik tedavinin farmakolojik olmayan uygulamalarla desteklenmesi ebelik-hemşirelik bakımında önemli bir yere sahiptir (4, 19, 22).

KAYNAKÇA

1. Butterworth J, Mackey D, Wasnick J. (ed.). Morgan and Mikhail's Clinical Anesthesiology. In spinal, epidural and caudal blocks (5th ed., 2013. p. 937-74).
2. Topal S, Ata F. (2017). *Anestezi Kılavuzu*. Nöroaksiyel anestezi. Akademisyen Yayınevi. 25: 399-416.
3. Uyanık A. Epidural vajinal doğum sonrası postdural ponksiyon baş ağrısı sebebiyle yapılan kan yaması ve roy adaptasyon modeline göre hemşirelik bakımı: Olgu sunumu. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2022;2(3):336-349.
4. Elmalı Şimşek H, Ecevit Alpar Ş. Sezaryen sonrası ağrı ve hemşirelik bakımı. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020;11:267-278.
5. Çiçek Ö, Mete S. Sık karşılaşılan bir sorun: Doğum korkusu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*. 2015;8 (4):263-268.
6. Sharon SM, Emily Slone M. Foundations of Maternal-Newborn and Women's Health Nursing (6th ed., 2014. pp. 287-303).
7. Yıldızhan R, Yıldızhan B, Bozkurt Turan Y. Doğumda epidural analjezi. *Van Tıp Dergisi*. 2008;15 (4):116-119.
8. Hawkins JL, Bucklin BA. *Obstetric anesthesia*. Gabbe SG, Niebyl JR, Simpson JL, et al. (eds.), In *Obstetrics: Normal and Problem Pregnancies* (6th ed., 2012. pp. 362-387). Philadelphia: Saunders.
9. Wong CA. *Epidural and spinal analgesia/anesthesia for labor and vaginal delivery*. In Chestnut DH, Polley LS, Tsen LC, and Wong CA. (eds.), *Chestnut's obstetric anesthesia: Principles and practice* (4th ed., 2009. pp. 429- 492). St. Louis: Mosby.
10. Hawkins JL. *Obstetric analgesia and anesthesia*. In Gibbs RS, Karlan BY, Haney AF, and L Nygaard. (eds.), *Danforth's obstetrics and gynecology* (10th ed., 2008. pp. 43-59). Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins.
11. Wong CA, Nathan N, Brown DL. *Spinal, epidural, and caudal anesthesia: Anatomy, physiology, and technique*. In Chestnut DH, Polley LS, Tsen LC, and Wong CA. (eds.), *Obstetric anesthesia: Principles and practice* (4th ed., 2009). St. Louis: Mosby.
12. Carvalho B, Butwick A. *Postoperative analgesia: Epidural and spinal techniques*. In Chestnut DH, Polley LS, Tsen LC, and Wong CA. (eds.), *Chestnut's obstetric anesthesia: Principles and practice* (4th ed., 2009. pp. 593 - 632). St. Louis: Mosby.
13. Segal S. *Fever and infection*. In Chestnut DH, Polley LS, Tsen LC, and Wong CA. (eds.), *Chestnut's obstetric anesthesia: Principles and practice* (4th ed., 2009. pp.795-810). St. Louis: Mosby.
14. Tsen LC. *Anesthesia for cesarean delivery*. In Chestnut DH, Polley LS, Tsen LC, and Wong CA. (eds.), *Chestnut's obstetric anesthesia: Principles and practice* (4th ed., 2009. pp. 521-573). St. Louis: Mosby.

15. Santos AC, Bucklin BA. *Local anesthetics and opioids*. In Chestnut DH, Polley LS, Tsen LC, and Wong CA. (eds.), Chestnut's obstetric anesthesia: Principles and practice (4th ed., 2009. pp. 247–282). St. Louis: Mosby.
16. Moralar Genç D, Aygen Türkmen Ü, Altan A. Doğum analjezi. *Okmeydanı Tıp Dergisi*. 2011;27(1):5-11.
17. Ok G. Gebelikte anestezi yönetimi. *Türkiye Klinikleri J Pulm Med-Special Topics*. 2017;10(2):84-8.
18. Gülhaş N, Şanlı M, Özgül Ü, Begeç Z, Durmuş M. Sezaryenlerde anestezi yönetimi: Retrospektif değerlendirme. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2012;19(3):142-5.
19. Association of Women's Health, Obstetric and Neonatal Nurses (AWHONN). (2011). *Evidence-based clinical practice guideline: Nursing care of the woman receiving regional analgesia/anesthesia in labor* (2nd ed.). Washington.
20. Association of Women's Health, Obstetric and Neonatal Nurses (AWHONN). (2008). *Nursing care and management of the second stage of labor: Evidence-based clinical practice guidelines* (2nd ed.). Washington.
21. Doğru S, Kaya Z, Yılmaz Doğru H. Spinal anestezi komplikasyonları. *Journal of Contemporary Medicine*. 2012;2(2): 127-134.
22. Gulliver BG, Fisher J, Roberts LA. New way to assess pain in laboring women. *Nursing for Women's Health*. 2008;12(5), 404–408.
23. Özlü O. Maternal-Fetal cerrahide anestezi uygulamaları. *Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*. 2018;15(1):31-37.
24. Desevo MR, Semerano P. Urinary catheterization during epidural anesthesia: Women should have a choice. *Nursing for Women's Health*. 2010; 14 (1):11-13.